

JASŁO W DOBIE AUTONOMII GALICYJSKIEJ. MIASTO I JEGO PRZESTRZEŃ

ANDRZEJ LASKOWSKI

Spis treści: O autora • Wstęp • Rozdział I Stan badań i podstawa źródłowa pracy: 1. Stan badań nad dziejami Jasła w okresie autonomii galicyjskiej • 2. Stan badań nad rozwojem przestrzennym Jasła ze szczególnym uwzględnieniem okresu autonomii galicyjskiej • 3. Stan badań nad rozwojem przestrzennym innych miast galicyjskich w okresie autonomii • 4. Podstawa źródłowa pracy • 5. Perspektywy dalszych poszukiwań badawczych • Rozdział II Jasło i jego okolice do połowy XIX wieku (ze szczególnym uwzględnieniem ery przedautonomicznej): 1. Wprowadzenie • 2. Zarys dziejów Jasła od średniowiecza do I rozbioru Polski • 3. Jasło w okresie przedautonomicznym: W obliczu zmian administracyjnych – Ludność i gospodarka – W obliczu klęsk żywiołowych i epidemii – Narodziny przemysłu – Sytuacja oświaty, życie kulturalne – Oznaki ożywienia politycznego – Zabudowa miasta i jej twórcy • Rozdział III Jasło w okresie autonomii galicyjskiej: 1. Ramy prawne funkcjonowania miast galicyjskich w dobie autonomii • 2. Władze samorządowe Jasła i lokalni reprezentanci rządu • 3. Status Jasła i stopniowy wzrost jego rangi w regionie • 4. Ludność • 5. Sytuacja ekonomiczna gminy • 6. Znaczenie rolnictwa, handlu i rzemiosła w życiu miasta • 7. Miasto a przemysł • 8. Instytucje finansowe • 9. Oświata jako priorytetowe zadanie gminy • 10. Aktywność Kościoła • 11. Wzrost zorganizowanej aktywności społecznej jaślan • 12. Przejawy aktywności politycznej • 13. Życie artystyczne i przejawy działalności kulturalnej • 14. Miasto areną ważnych wydarzeń 15. Jasła drogi do nowoczesności • Rozdział IV Między teorią a praktyką. Wpływ regulacji prawnych na kształtowanie zabudowy Jasła • 1. Wprowadzenie • 2. Ustawa budowlana dla większych miast: Dążenia do wprowadzenia planu regulacyjnego – Proces regulacji ulic – Proces parcelacji gruntów –

Otwieranie i urządzenie nowych dróg i ulic – Położenie budynków – Poszczególne etapy procesu inwestycyjnego – Wygląd elewacji – Postępowanie względem budynków grożących zawaleniem • 3. Przepisy przeciwpożarowe • 4. Utrzymanie dróg • 5. Utrzymanie czystości w mieście • 6. Gospodarka gruntami • 7. Numerowanie domów i oznaczanie granic miejscowości • 8. Ograniczenia budowlane wynikające z sąsiedztwa kolei • 9. Inicjatywy lokalne mające wpływ na funkcjonowanie miejscowego rynku budowlanego • 10. Działalność organów doradczych: Komisja budowlana – Komisja do spraw regulacji miasta – Komisja do spraw upiększenia miasta Jasła – Inne komisje mające związek z działalnością budowlaną w mieście •

Rozdział V Rozwój przestrzenny miasta w okresie autonomii galicyjskiej: 1. Przegląd materiałów stanowiących punkt wyjścia do analiz urbanistycznych: Uwagi wstępne – Mapy o charakterze ogólnym – Mapy kompleksowe miasta o charakterze szczegółowym – Mapy i plany ilustrujące wybrane fragmenty miasta – Inne materiały kartograficzne o charakterze pomocniczym – Materiały uzupełniające (ikonografia historyczna, fotografie, źródła tekstowe) • 2. Struktura przestrzenna Jasła w okresie przedautonomicznym: Topografia – Sieć drożna – Rozmieszczenie zabudowy – Zieleń w mieście – Przemiany przestrzenne od schyłku XVIII w. do połowy XIX w. • 3. Zasięg terytorialny miasta w okresie autonomii galicyjskiej i próby jego powiększenia • 4. Kierunki ekspansji terytorialnej zabudowy Jasła w okresie autonomii galicyjskiej w świetle źródeł kartograficznych wraz z propozycją periodyzacji: Uwagi wstępne – Do roku 1871 – okres głębokiej stagnacji – Lata 1871–1900 – okres wykorzystanych szans – Lata 1900–1912 – okres inwestycyjnego boomu i twórczej kontynuacji – Po roku 1912 – okres słabnącej prosperity • 5. Kluczowe zjawiska charakteryzujące rozwój przestrzenny Jasła w okresie autonomii galicyjskiej: Transformacja południowej części miasta pod wpływem pojawienia się kolei – Utworzenie nowego centrum miasta – Dawne centrum (Rynek) w nowej sytuacji urbanistycznej – Zagęszczenie zabudowy

w centralnej części miasta połączone z zacieraniem historycznych układów i podziałów gruntu – Wypieranie modelu miasta rolniczego – Plan regulacji miasta – Koncentracja zabudowy przy głównych ciągach komunikacyjnych – Powstanie enklaw zabudowy willowej – Kształtowanie terenów zielonych w mieście (Park miejski, Nekropolie, Ogrody klasztorne, Zieleń na Rynku, Skwer przy ul. Mickiewicza, Ogród przyszpitalny, Ogródki przyszkolne, Ogródki kolejowe, Ogrody przydomowe, Aleja kasztanowa na stoku Górki Klasztornej, Zbiorniki i ciek wodne) – Koncentracja obiektów szkolnych na południowy zachód od ścisłego centrum miasta – Stare i nowe formy prowadzenia handlu – Powstanie stref przemysłowych • 6. Rejestr niewykorzystanych szans: Miasto tyłem do rzek(i) – Bezskuteczne starania o rozbudowę połączeń kolejowych – Dążenia do budowy mostu na Wisłocze – Zaniechanie inwestycji na Górcie Klasztornej – Ostateczna likwidacja zespołu klasztornej oo. karmelitów – Próby założenia nowego cmentarza – Próby stworzenia ogrodu jordanowskiego – Niezrealizowana wizja wzorcowego szpitala na prowincji • Podsumowanie • Aneks I Opisy wyglądu Jasła w okresie zaborów • Aneks II Zestawienia tabelaryczne • Aneks III Wybrane lokalne regulacje prawne dotyczące spraw budowlanych i urbanistycznych w Jaśle w okresie autonomii galicyjskiej • Wykaz wykorzystanych źródeł i opracowań • Spis ilustracji • Summary • Indeks nazwisk • Indeks miejscowości i nazw miejscowych związanych z Jasłem